

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 72 0 Rs 062899 19 Rev
Banjaluka, 18.12.2019. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo, kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice S.I., G., zastupane po punomoćniku D.T., advokatu iz B.L., protiv tužene JU „G.“, G., koju zastupaju punomoćnici M.K. i M.Đ., advokati iz G., radi zaštite prava iz radnog odnosa, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj broj 72 0 Rs 062899 18 Rsž od 18.03.2019. godine, na sjednici održanoj dana 18.12.2019. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Gradišci, broj 72 0 Rs 062899 17 Rs od 12.06.2018. godine, odbijen je tužbeni zahtjev za poništenje odluke tužene broj 03-882-08/16 od 29.06.2016. godine i rješenja o otkazu ugovora o radu iz organizacionih i tehnoloških razloga, broj 03-1099/16 od 18.11.2016. godine, vraćanje tužiteljice na rad kod tužene na radno mjesto koje odgovara njenom obrazovanju, stručnosti i radnom iskustvu, te za isplatu neisplaćenih plata i naknadu izgubljene zarade za period od septembra 2016. do oktobra 2017. godine u mjesečnim iznosima po 103,00 KM, sa zakonskim zateznim kamatama od 30-og u mjesecu za prethodni mjesec do isplate, te za uplatu doprinosa osiguranja od 01.08.2016. do 31.10.2017. godine. Odbijen je i tužbeni zahtjev za naknadu nematerijalne štete u iznosu od 13.000,00 KM sa zakonskim zateznim kamatama od podnošenja tužbe do isplate.

Obavezana je tužiteljica da nadoknadi tuženoj troškove parničnog postupka u iznosu od 2.247,00 KM, a zahtjev za naknadu troškova parničnog postupka preko dosuđenog iznosa je odbijen.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj broj 72 0 Rs 062899 18 Rsž od 18.03.2019. godine žalba tužiteljice je odbijena i presuda Osnovnog suda u Gradišci, broj 72 0 Rs 062899 17 Rs od 12.06.2018. godine, potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova za sastav žalbe, u iznosu od 438,75 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužiteljica iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je tužbeni zahtjev tužiteljice da se ponište odluke tužene broj 03-882-08/16 od 29.06.2016. godine i rješenja o otkazu ugovora o radu iz organizacionih i tehnoloških razloga, broj 03-1099/16 od 18.11.2016. godine, zahtjev za vraćanje tužiteljice na rad kod tužene na radno mjesto koje odgovara njenom obrazovanju, stručnosti i radnom iskustvu, te za isplatu neisplaćenih plata i naknadu izgubljene zarade za period od septembra 2016. do oktobra 2017. godine u mjesečnim iznosima po 103,00 KM, sa zakonskim zateznim kamatama, uplatu doprinosa osiguranja od 01.08.2016. do 31.10.2017. godine, kao i tužbeni zahtjev za naknadu nematerijalne štete u iznosu od 13.000,00 KM sa zakonskim zateznim kamatama od podnošenja tužbe do isplate.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je tužiteljica bila zaposlena kod tužene na neodređeno vrijeme, na radnom mjestu profesora fizičke kulture na osnovu ugovora o radu broj 03-890/10 od 01.11.2010. godine, sa punim radnim vremenom odnosno normom 40 časova sedmično; da je tužiteljici norma smanjena u školskoj 2012/13 godini na 14 časova redovne nastave u radnoj sedmici ili ukupno 28 časova u radnoj sedmici, zatim 2013/14 na 6 časova redovne nastave u radnoj sedmici ili ukupno 15 časova sedmično, te 2014/15 na 2 časa redovne nastave u radnoj sedmici i ukupno 4 časa u radnoj sedmici; da je zbog djelimičnog gubitka norme tužiteljica proglašena tehnološkim viškom rješenjem broj: 03-533/14 od 01.09.2014. godine, kada joj je norma u školskoj 2014/15 godini smanjena za 90% radnog vremena; da je odlukom tužene broj 03-882-08/16 od 29.06.2016. godine tužiteljica proglašena tehnološkim viškom zbog potpunog gubitka norme te joj je otkazan ugovor o radu, rješenjem broj 03-1099/16 od 18.11.2016. godine; da je tužiteljica proglašena viškom u odnosu na profesore fizičkog vaspitanja, V.K. kome je dodijeljeno 188 bodova, M.J. kome je dodijeljeno 144 boda i M.Z. kome je dodijeljen 61 bod, a tužiteljici je dodijeljeno 47 bodova; da je ponovnim bodovanjem istih profesora, nakon stupanja na snagu Pravilnika o bodovanju radnika koji su djelimično ili u potpunosti izgubili normu/procent radnog vremena, broj 02-878/16 od 28.09.2016. godine (dalje: Pravilnik), donesenog na osnovu Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u oblasti obrazovanja i kulture („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 70/16, dalje: PKU), V.K. dodijeljeno 210,62 boda, M.J. je dodijeljeno 155,78 bodova, M.Z. 62,3 bodova i tužiteljici 52,37 bodova; da je odlučujući kriterij za ovo vrednovanje bila dužina radnog staža.

Polazeći od toga da je kod tužene, u periodu od školske 2010/11 do 2016/17. godine, smanjen broj učenika od 715 do 350 i broj odjeljenja od 30 do 16, što tužiteljica nije osporila kao što nije osporila ni činjenicu da ima najmanje radnog staža u školi između ostalih profesora fizičkog vaspitanja u odnosu na koje je vrednovana, prvostepeni sud nalazi da su se stekli uslovi za bodovanje radnika propisani odredbom člana 1. Pravilnika (kojim je propisano da ako usljed promjene u nastavnom planu i programu dođe do smanjenja broja učenika i odjeljenja može doći do smanjenja broja potrebnih nastavnika, stručnih saradnika i ostalih zaposlenih i da će radnikom koji je djelimično ili u potpunosti izgubio normu, biti proglašen

onaj radnik koji na osnovu bodovanja i elemenata svih pojedinačnih kriterijuma utvrdnim PKU i Pravilnikom, ostvari najmanji broj bodova) i da je osporena odluka tužene od 29.09.2016. godine donesena na osnovu rang liste od 26.08.2016. godine u kojoj je izvršeno bodovanje tužiteljice i ostalih profesora, koji su u vrijeme izvršenog bodovanja kao tehnološkog viška (rang lista od 26.08.2016. godine) bili u radnom odnosu kod tužene, te kako je tužiteljica imala najmanji broj bodova donesena je odluka kojom je utvrđeno da je tužiteljica u potpunosti izgubila normu/procentat radnog vremena.

Prvostepeni sud zaključuje da se zakonitost zasnivanja radnog odnosa profesora na osnovu zaključenog sporazuma o trajnom premeštanju radnika kojeg su potpisali tužena, škola „S. S.“, M.Z. i Z.A., u ovom postupku ne može ocjenjivati, kao ni ocjenjivati zakonitost Pravilnika o bodovanju jer ocjenu zakonitosti takvih akata vrši Ustavni sud Republike Srpske u okviru svoje nadležnosti.

Slijedom toga je zaključio da iz izvedenih dokaza ne proizlazi zaključak da je tužiteljica od zasnivanja radnog odnosa pa do donošenja osporenih odluka bila diskriminisana s obzirom na svoj pol i na političku nepripadnost, niti da je prema tužiteljici izvršen mobing od strane sadašnjeg i bivšeg direktora u smislu odredbi člana 19, 20 i 21. Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 1/16 i 66/18, dalje: ZR), te da su osporene odluke donesene na temelju odredbi člana 57. - 61. PKU, Pravilnika, člana 179. ZR, člana 88. Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 74/08, 106/09, 104/11 i 33/14), te je odbio tužbeni zahtjev tužiteljice za njihovo poništenje, vraćanje na rad i isplatu neisplaćenih plata, kao i zahtjev za naknadu nematerijalne štete zbog nepostojanja uzročne veze između štetne radnje i štete pozivom na odredbu člana 200, a u vezi sa članom 178. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, dalje: ZOO).

Drugostepeni sud je žalbu tužiteljice odbio i prvostepenu presudu temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), potvrdio. Obrazložio je da je tužiteljica u pravu kada tvrdi da se višak nije mogao pojaviti između profesora koji su zasnovali radni odnos na neodređeno vrijeme sa punim radnim vremenom i profesora koji kod tužene samo dopunjavaju normu, jer smanjenje raspoloživih časova dovodi po prirodi stvari do prestanka potrebe za angažovanjem profesora koji dopunjavaju normu. Međutim, nalazi da je prvostepenom presudom pravilno utvrđeno da su profesori M.J. i M.Z., prije spornog bodovanja tehnološkog višaka, bili primljeni kod tužene u radni odnos na neodređeno vrijeme, tako da im je tužena postala matična škola, tako da su time došli u isti položaj u pogledu raspodjele časova kao i tužiteljica, pa je zakonito utvrđivanje tehnološkog viška i njihovim vrednovanjem jer ne postoji pravosnažna odluka suda ili drugog nadležnog organa kojom bi bilo utvrđeno da njihovi radni odnosi nisu zakoniti, a da se prvostepeni sud, rješavajući sporni odnos između tužiteljice i tužene, nije ni mogao da se bavi zakonitošću zasnivanja radnog odnosa profesora M.J. i M.Z. kao prethodnim pitanjem za odluku o tužbenom zahtjevu.

Revizijom tužiteljice ne dovodi se u pitanje pravilnost odluke drugostepenog suda.

Tužiteljica svoj zahtjev temelji na tome da je od zasnivanja radnog odnosa pa do donošenja osporenih odluka bila diskriminisana s obzirom na svoj pol (jedini nastavnik ženskog pola) i na političku nepripadnost, odnosno da je prema tužiteljici izvršen mobing od strane sadašnjeg i bivšeg direktora, čiji rezultat je otkazivanje ugovora o radu.

Pravo na dostojanstven rad je pravo svakog radno angažovanog lica, komplementarno obavezi poslodavca da stvori bezbjedne i zdrave uslove rada, odnosno povoljnu radnu sredinu. Na dostojanstvo zaposlenog negativno mogu uticati različita ponašanja, među kojima se posebno ističe diskriminacija, u okviru koje se nalaze različita ponašanja kao što su uznemiravanje i mobing. Zajedničke karakteristike uznemiravanja i mobinga su povreda prava jednakosti i ugrožavanje života i zdravlja. Bez obzira na pojmovne razlike i kod mobinga i kod uznemiravanja, prisutno je u osnovi nedopušteno i neopravdano različito postupanje u odnosu na pojedinca čije pravo se vrijeđa.

Prema odredbi člana 19. ZR, radnik ne može biti stavljen u neravnopravan položaj kod ostvarivanja prava po osnovu rada zbog rase, etničke pripadnosti, boje kože, pola, jezika, religije, političkog ili drugog mišljenja i ubjeđenja, socijalnog porijekla, imovnog stanja, članstva ili nečlanstva u sindikatu ili političkoj organizaciji, tjelesnog i duševnog zdravlja i drugih obilježja koja nisu u neposrednoj vezi sa prirodom radnog odnosa. Takođe, odredbom člana 24. ZR nije dozvoljeno uznemiravanje ... sistemsko zlostavljanje radnika od poslodavca i drugih zaposlenih, koje ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva radnika, koje izaziva strah ili stvara ponižavajuće ili uvredljivo ponašanje (stav 1.). Mobing je definisan kao specifičan oblik ponašanja na radnom mjestu kojim jedno ili više lica sistematski, u dužem periodu, psihički zlostavlja ili ponižava drugo lice s ciljem ugrožavanja njegovog ugleda, časti, ljudskog dostojanstva i integriteta (stav 4.). Obaveza je poslodavca da preduzme pravovremene i efikasne mjere s ciljem sprečavanja diskriminacije, uznemiravanja i mobinga (stav 6).

Na gotovo isti način je pojam diskriminacije regulisan i odredbom člana 2. i 4. Zakona o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 59/09 i 66/16, dalje: ZZD).

Lice ili grupa lica koja su izložena bilo kojem obliku diskriminacije prema odredbama ZZD ovlaštena su da podnesu tužbu (član 12.), te da učine vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, a teret dokazivanja da do diskriminacije nije došlo leži na suprotnoj strani (član 15. stav 1. ZZD).

Nije sporno da je tužiteljica bila zaposlena kod tužene na neodređeno vrijeme, na radnom mjestu profesora fizičke kulture na osnovu ugovora o radu broj 03-890/10 od 01.11.2010. godine, sa punim radnim vremenom (40 časova sedmično), da joj je norma smanjena u školskoj 2012/13 godini na 28 časova u radnoj sedmici, zatim 2013/14 na 15 časova sedmično, te 2014/15 na 4 časa u radnoj sedmici, da je zbog djelimičnog gubika norme proglašena tehnološkim viškom rješenjem od 01.09.2014. godine, kada joj je norma u školskoj 2014/15 godini smanjena za 90% radnog vremena, a odlukom od 29.09.2016. godine proglašena je viškom zbog potpunog gubitka norme te joj je otkazan ugovor o radu, rješenjem od 18.11.2016. godine.

Tužiteljica je proglašena viškom u odnosu na profesore fizičkog vaspitanja, V.K., M.J. i M.Z., a odlučujući kriterij prema Pravilniku i PKU za ovo vrednovanje je bila dužina radnog staža.

Činjenica da je tužiteljica prilikom prijema u radni odnos 2010. godine bila na prvom mjestu liste kandidata, a Z.A. na 13, ne znači, kako pogrešno revizija smatra, da je u pitanju politički uticaj koji je doveo do otkazivanja ugovora o radu tužiteljici da bi se na nezakonit način obezbijedilo radno mjesto nastavnicima koji nisu ispunjavali uslove, pa nema povrede prava tužiteljice na jednak tretman iz člana 19. ZR.

Tačno je da je 2010. godine, u vrijeme kada je tužiteljica zasnovala radni odnos, kod tužene od nastavnika fizičkog vaspitanja bio još u radnom odnosu V.K., te da je u periodu od školske 2010/11 do 2016/17. godine, kod tužene smanjen broj učenika od 715 do 350 i broj odjeljenja od 30 do 16, što tužiteljica nije ni sporila.

Međutim, profesori M.J. i M.Z., prije spornog bodovanja tehnološkog viška 2016. godine, već su bili primljeni kod tužene u radni odnos na neodređeno vrijeme.

Navedenu činjenicu nižestepeni sudovi su utvrdili cijeneći navode iz prigovora tužiteljice od 02.09.2013. godine izjavljenog na zapisnik sa sjednice Komisije za određivanje tehnološkog viška od 29.08.2013. godine (u kojem i ona navodi da je profesor M.J. primljen u radni odnos na neodređeno vrijeme kod tužene u školskoj 2012/2013 godini, a profesor Z.A., da je zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme, bez javnog konkursa, kao i da profesor koji ga je zamijenio, M.Z., nema zakonit radni odnos pošto je isti zasnovan na osnovu sporazuma o trajnom premještanju radnika), sporazuma o trajnom premeštanju radnika M.Z. u JU Gimnaziju G., koji je zaključen 26.08.2015. godine, obavještenja prosvetne inspekcije od 02.03.2016. godine upućenog tužiteljici, iskaza parničnih stranaka i svjedoka P.B. i V.K.

Pravilno drugostepeni sud zaključuje da se višak radnika ne bi mogao utvrđivati između profesora koji su zasnovali radni odnos na neodređeno vrijeme sa punim radnim vremenom i profesora koji su kod tužene samo dopunjavali normu, jer smanjenje raspoloživih časova dovodi po prirodi stvari do prestanka potrebe za angažovanjem profesora koji dopunjavaju normu.

Međutim, kako su profesori M.J. i M.Z. prije donošenja osporenih odluka tužene, postali njeni radnici, nije se radilo o radnicima druge školske ustanove koji su kod tužene dopunjavali normu, jer je tužena postala njihova matična škola, pa je zakonito utvrđivanje tehnološkog viška i njihovim vrednovanjem, jer su i ovi profesori time došli u isti položaj u pogledu raspodjele časova kao i tužiteljica. U situaciji kada ne postoji pravosnažna odluka suda ili drugog nadležnog organa kojom je utvrđeno da radni odnosi profesora M.J. i M.Z. nisu zakoniti, zakonitost zasnivanja radnog odnosa ovih profesora nije mogla biti predmet utvrđivanja u ovoj parnici kao prethodnog pitanja od koga bi zavisila odluka o tužbenom zahtjevu.

Stoga se neosnovano revizijom ukazuje da je tužiteljica diskriminisana u smislu odredbe člana 23. ZR, koju tužiteljica vidi u činjenici da je bila jedini nastavnik fizičkog vaspitanja koji je ženskog pola, jer kriteriji za bodovanje viška radnika nisu sadržavali pol radnika kao jedan od parametara, već su to (prema Pravilniku tužene i PKU) bili godine radnog staža, status člana porodice, zdravstveno stanje i stepen stručne spreme, odnosno bili su jednaki za sve radnike.

Nižestepeni sudovi su ocijenili provedene dokaze pravilno, pa tako i preporuku Ombudsmana BiH od 23.09.2015. godine kojom se tuženoj sugerise pravičnija raspodjela časova fizičkog vaspitanja kada se za tako nešto steknu uslovi, pa revizioni prigovori o povredi odredaba parničnog postupka nisu osnovani.

Kako tužiteljica nije učinila vjerovatnim da je tužena svojim radnjama učinila diskriminaciju (mobing) i dovela je u neravnopravan položaj na način propisan odredbama člana 19. – 25. ZR i člana 2. u vezi sa članom 4. stav 1. i 4. ZZD, pravilno je odbijen njen tužbeni zahtjev.

Slijedom navedenog valjalo je odlučiti kao u izreci na temelju odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 57 0 Пс 116058 19 Рев
Бања Лука, 5.2.2020. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија, Сенада Тице, као председника вијећа, Росе Обрадовић и Тање Бундало, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља “SPONA CO” d.o.o. Prijedor, кога заступа Радован Станић, адвокат из Приједора, Краља Александра 34, против туженог “Арагоста” д.о.о. Бања Лука, кога заступа Миљкан Пуцар, адвокат из Бање Луке, Николе Пашића 37/II, ради испуњења уговора, вриједност спора 110.162,44 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 116058 18 Пж од 26.2.2019. године, на сједници одржаној 5.2.2020. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се усваја и пресуда Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 116058 18 Пж од 26.2.2019. године преиначава тако, што се жалба туженог усваја и пресуда Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 116058 15 Пс од 31.5.2018. године преиначава и тужбени захтјев тужитеља одбија.

Обавезује се тужитељ да туженом накнади трошкове поступка у износу од 8.109,38 КМ, у року од 15 дана под пријетњом извршења.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 116058 15 Пс од 31.5.2018. године, обавезан је тужени да тужитељу исплати

износ од 110.162,44 КМ, са законском затезном каматом од 19.11.2012. године до исплате, уз накнаду трошкова поступка у износу од 6.652,00 КМ, а одбијен је захтјев за исплату камате и трошкова поступка преко досуђеног износа. Истом пресудом, одбијен је приговор пребијања којим тужени тражи да се утврди његово потраживање према тужитељу у износу од 110.162,44 КМ, са каматом од 6.8.2013. године.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 116058 18 Пж од 26.2.2019. године, жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је захтјев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Тужени ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се нижестепене пресуде преиначе и одбије тужбени захтјев, уз накнаду трошкова поступка или да се побијана пресуда укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Тужитељ у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије и да се тужитељ обавезе да му накнади трошкове састава одговора на ревизију у износу од 2.500,00 КМ.

Ревизија је основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи плаћање изведених радова и грађевинског материјала, у износу од 110.162,44 КМ, са законском каматом од доспјелости сваког појединог рачуна до исплате и трошкове поступка, а тужени приговором пребијања тражи, да се утврди потраживање туженог према тужитељу у истом износу.

На основу проведених доказа првостепени суд је утврдио: да се потраживање тужитеља односи на неплаћене обавезе по основу испоруке бетона (рачуни број 30/10 до 33/10 и број 35/10), по основу набавке и уградње материјала (рачуни број 36/10, 38/10 и 42/10), те на име изведених електроинсталацијских радова (рачун број 01/11) и набавке и уградње инсталационог и другог материјала (рачуни број 3, 5, 11, 26, сви из 2011. године); да извршени радови и испоручени грађевински материјал нису оспорени од стране туженог и да предметни рачуни нису враћени тужитељу; да је висина дуга по овим рачунима, у износу од 110.162,44 КМ потврђена и изводом отворених ставки, са стањем на дан 31.10.2012. године, који је потписан од стране лица чији идентитет није утврђен, али је овјерен печатом туженог и да тај књиговодствени документ није потписао директор туженог, Зоран Милић; да је тужитељ, прије предметне тужбе, дана 26.9.2013. године поднио тужбу против истог туженог, по основу истог чињеничног и правног основа, по којој је исти суд донио рјешење број 57 0 Пс 105647 13 Пс од 16.10.2015. године, којим је утврђено да се тужба сматра повученом; и да је тужитељ тужбу у овој парници поднио 30.10.2015. године.

Полазећи од утврђења да је тужени (на основу исказа директора саслушаног као парничне странке), признао да је предметне рачуне примио, да није доказао да је исте вратио тужитељу и да исте рачуне није оспорио, осим тврдње да је договорено плаћање спорног износа туженом компензацијом и да је тужени потписом и печатом

овјерио извод отворених ставки, по којем дуг туженог према тужитељу из основа спорног материјално правног односа, на дан 31.10.2012. године износи 110.162,44 КМ са каматом, те да је извод отворених ставки потпун, истинитог садржаја, рачунски тачан и да одражава стање пословног односа на који се односи првостепени суд је закључио, да та књиговодствена исправа, има карактер признања дуга (члан 387. Закона о облигационим односима "Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), које је довело до прекида застарјелости потраживања. Из ових разлога и налазећи да је без значаја што директор туженог није потписао извод отворених ставки, а да су друге чињенице које се тичу испуњења обавезе тужитеља према туженом неспорне као и висина дуга, позивом на одредбу члана 17, у вези са чланом 454. и чланом 600. ЗОО, а у вези са чланом 262. истог закона, усвојио је захтјев тужитеља као у изреци пресуде. Полазећи од утврђења да тужени није доказао постојање узајамног потраживања између њега и тужитеља закључио је, да приговор туженог о пребијању међусобног потраживања, које предвиђа одредба члана 336. ЗОО, није основан.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења, али не и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу туженог одбио и првостепену пресуду потврдио, с тим што је приговор туженог о застарјелости предметног потраживања одбио из других, ниже наведених разлога. Према становишту тога суда, није правилан закључак првостепеног суда, да извод отворених ставки, који није потписало овлаштено лице туженог доводи до застарјелости потраживања. У ситуацији када је тужитељ тужбу за наплату истих потраживања, која су и овдје предмет спора поднио 26.9.2013. године, поводом које је поменути рјешењем Окружног привредног суд у Бањој Луци број 57 0 Пс 105647 13 Пс од 16.10.2015. године, утврђено да се та тужба сматра повученом и да се та процесна одлука не може поистовијетити са одустанком или одбацивањем тужбе које предвиђа одредба члана 389. ЗОО и прихватајући разлоге првостепеног суда о неоснованости приговора туженог о пребијању међусобног потраживања, позивом на одредбу члана 59. став 8. и члана 84. (правилно је 97. став 3.) Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), у вези са чланом 374. ЗОО и члана 388. и 392. истог закона, другостепени суд је жалбу туженог одбио и првостепену пресуду потврдио.

Одлука другостепеног суда заснована је на погрешној примјени материјалног права.

У конкретном случају тужитељ тражи исплату спорног износа из основа изведених радова на објекту туженог и плаћање грађевинског материјала набављеног у сврху извођења тих радова. За предметно потраживање - по основу промета роба и услуга, законом је прописан посебан рок застарјелости потраживања (члан 374. ЗОО), према којој одредби, међусобно потраживање правних лица из уговора о промету роба и услуга, застаријева за три године (став 1.) и да застаријевање тече одвојено за сваку испоруку робе, извршени рад или услугу.

Према утврђењу нижестепених судова, тужитељ је по истом предмету спора поднио тужбу Окружном привредном суду у Бањој Луци, дана 26.9.2013. године, у којем је напријед означеним рјешењем тога суда утврђено, да се тужба сматра

повученом, јер на рочиште за главну расправу није приступио уредно позвани пуномоћник тужитеља.

Како је тужени истакао приговор застарјелости предметног потраживања, нижестепени судови су првенствено судили о основаности тог приговора. Тако је првостепени суд, налазећи да извод отворених ставки на дан 31.10.2012. године који је сачинио тужени има карактер признања дуга, чиме се прекида застарјелост предметног потраживања тужитеља (члан 387. ЗОО), па је приговор туженог о застарјелости спорног потраживања одбио. Те разлоге првостепеног суда није прихватио другостепени суд, него је одлуку о томе, да подношењем предметне тужбе у овој парници, дана 3.11.2015. године, није дошло до прекида застарјелости потраживања, јер да се фикција повлачења тужбе рјешењем којим је утврђено да се тужба у раније покренутој парници сматра повученом не, може поистовијетити са случајевима из члана 389. ЗОО.

Супротно схватању другостепеног суда, према опште прихваћеном ставу процесног права, пропуштање процесне радње, па и рочишта за главну расправу, што је овдје случај, има за правну посљедицу – губитак права предузимања те процесне радње. С тим у вези је одредба члана 97. став 3. ЗПП према којој, ако тужитељ без оправданог разлога не дође на рочиште за главну расправу, а био је уредно позван, сматраће се да је повукао тужбу, осим ако се тужени на том рочишту упусти у расправљање. Сагласно овој одредби, како је тужитељ (који је и покренуо парницу), неоправдано изостао са рочишта за главну расправу дана 16.10.2015. године за које је, не само уредно позван, него и упозорен на посљедице изостанка прописане предње наведеном одредбом, из пасивног односа тужитеља, на темељу исте законске одредбе произлази закључак да се предметна тужба сматра повученом. Према томе, пристанак на повлачење тужбе изражава се изјавом воље, а процесне (законом прописане) претпоставке за утврђење да се тужба сматра повученом, имају значај конклюдентне изјаве.

Према одредби члана 389. ЗОО сматра се, да прекид застаријевања извршен подизањем тужбе или којом другом повјериочевом радњом..., није наступио ако повјерилац одустане од тужбе, или ако повјериочева тужба буде одбачене или одбијена. Изјава о одустанку од тужбе, коју предвиђа ова законска одредба, је радња тужитеља којом изјављује, да одустаје од тражења суда да одлучи о основаности тужбеног захтјева.

Међутим, с обзиром да у случају повлачења тужбе, престају посљедице проузроковане подношењем тужбе и да су исте правне посљедице и када се по прописима ЗПП сматра да је тужба повучена, те да се у оба ова случаја, као и код одустанка од тужбе, сматра да тужба није ни поднесена и да се може поново поднијети, по оцјени овога суда, конкретна ситуација у којој је рјешењем од 16.10.2015. године у раније покренутој парници, утврђено да се тужба сматра повученом, има се уподобити са одбацивањем тужбе предвиђеним одредбом члана 389. ЗОО. Стога, у оваквој чињеничној и правној ситуацији, овај суд је схватања, да у конкретном случају, није наступио прекид застарјелости предметног потраживања, како се основано наводи и у ревизији.

Како се предметно потраживање односи на рачуне из 2010. и 2011. године, (последњи рачун је од 25.2.2011. године), извод отворених ставки, као

књиговодствени документ је од стране примаоца извода (туженог) потписан 19.11.2012. године, а предметна тужба је поднесена дана 30.10.2015. године, очигледно је да је поднесена изван трогодишњег рока застарјелости из члана 374. ЗОО.

Према одредби члана 360. став 1. ЗОО застарјелошћу престаје право захтијевати испуњење обавезе и наступа кад истекне последњи дан законом одређеног времена у оквиру којег повјерилац није вршио своје право, ако се онај на коме лежи обавеза испуњења позове на застарјелост. Пошто је приговор застарјелости материјално правне природе, његово истицање од стране туженог води одбијању тужбеног захтјева, како је судио овај суд.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 250. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Кад суд одлуку против које је поднијет правни лијек преиначи, одлучиће о трошковима цијелог поступка (члана 397. став 2. ЗПП). Како је ревизија туженог усвојена, а тужени је у трошковнику определијелио захтјев за трошкове поступка, у складу са Тарифом о наградама и накнади трошкова за рад адвоката „Службени гласник Републике Српске“, број 68/05), у износу од 4.863,00 КМ (на име састава одговора на тужбу, у износу од 930,00 КМ, заступања на 3 рочишта са паушалом, у износу од 2.790,00 КМ, награде за вријеме одсуства из канцеларије (3 часа), у износу од 180,00 КМ, пореза на додатну вриједност, у износу од 663,00 КМ, трошкова вјештачења, у износу од 300,00 КМ, те тршкове састава жалбе и ревизије у износу од по 1.623,38 КМ, што укупно износи 8.109,38 КМ, на основу одредбе члана 386. став 1. ЗПП, тужени је обавез да тужитељу накнади трошкове у овом износу.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић